

Datum
2026-03-11
Er referens
A2025/01088
Diarienummer
2026-0-REM-1945059

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.a@regeringskansliet.se

IF Metalls yttrande angående Administrativa sanktioner i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen. Ds 2025:26

IF Metall har tagit del av Ds 2025:26 och med bakgrund av förbundets roll inom arbetsmarknaden vill vi lämna följande synpunkter.

IF Metall delar ambitionen att motverka felaktiga utbetalningar och värna förtroendet för välfärdssystemen. Samtidigt bedömer IF Metall att flera av förslagen kan leda till ökad rättsosäkerhet, olika tillämpning och minskad tillit till både den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och arbetslöshetsförsäkringen.

IF Metall ställer sig även bakom de synpunkter som framförs i Landsorganisationen i Sveriges (LO) remissyttrande över promemorian.

Generella anmärkningar och sammanfattande ställningstaganden

IF Metall menar att administrativa sanktioner bara bör införas om de verkligen tillför något och kan användas på ett tydligt, förutsebart och likvärdigt sätt. Sanktioner som bygger på bedömningar av individers handlande, i stället för tydligt fastställda regelbrott, riskerar att skapa olika tillämpning, ökad administrativ börda och minskat tillit till systemen.

Ursäktliga fel bör i regel undantas eller ges möjlighet till rättning. Lättbegriplig och tydlig information, samt tillgängligt stöd, är i många fall en effektivare åtgärd för att undvika felaktiga utbetalningar. Det förutsätter att myndigheten fullt ut tillhandahåller sådant stöd. Detta är särskilt relevant i system där administrativa sanktionsavgifter kan beslutas utan krav på uppsåt, eftersom det riskerar att även omfatta fel som begås utan avsikt.

I arbetslöshetsförsäkringen, som redan har långtgående sanktioner, kan nya sanktioner att göra systemet mer komplicerat utan att öka regelefterlevnaden eller stärka legitimiteten. I den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och socialförsäkringen finns inte motsvarande möjligheter till fränkännande och uteslutning ur systemet, varför administrativa sanktionsavgifter där i större utsträckning kan fylla en kompletterande och ändamålsenlig funktion.

Samtidigt som administrativa sanktioner, jämfört med en brottsprocess, kan ha fördelen att de utdöms snabbare efter att ett fel begåtts, får det aldrig ske på bekostnad av rättssäkerheten. Sanktioner kan i vissa fall vara mer ingripande än straffrättsliga åtgärder, vilket ställer krav på tydliga grunder, proportionerliga nivåer och klar ansvarsfördelning.
(avser kap. 2–3)

Ett system med sanktioner får inte ersätta polisanmälningar eller lagföring vid allvarliga eller systematiserade överträdelser. En polisanmälan ska inte heller ses som en anledning att ersätta en sanktion med ett lägre bötesbelopp. Att en sanktionsavgift kan provas som ett alternativ inom ramen för brottmålsprocessen bör därför vara möjligt. (avser kap. 6–7)

Sammanfattande ställningstagande

- IF Metall tillstyrker införande av administrativa sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, med tydliga begränsningar,
- IF Metall tillstyrker att åklagare kan yrka på sanktionsavgift som ett andrahandsyrkande i brottmålsprocessen.
- IF Metall avstyrker införande av administrativa sanktionsavgifter i arbetslöshetsförsäkringen,
- för det fall att lagstiftaren väljer att införa sanktionsavgifter inom arbetslöshetsförsäkringen avstyrker IF Metall förslaget om att införa ett minimibelopp.
- IF Metall motsätter sig att kostnader för administrativa sanktionsavgifter belastar arbetslöshetskassornas medlemsavgifter.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

IF Metall tillstyrker att administrativa sanktionsavgifter införs inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, men med förbehåll mot delar av förslaget.

(Avser kap. 4)

Regelverken är komplexa och arbetssökande befinner sig ofta i en utsatt situation. Det finns därför en risk att sanktionsavgifter träffar personer som inte haft för avsikt att lämna felaktiga uppgifter. Förbundet anser att information, vägledning och möjlighet till rättelse ska vara förstahandsåtgärder. Det är angeläget att information och vägledning stärks oavsett om sanktionsavgifter införs eller inte. (avser kap. 4.2)

När det gäller arbetsgivare och anordnare av arbetsmarknadspolitisk verksamhet ser IF Metall positivt på att sanktioner införs vid oriktigt uppgiftslämnande eller missbruk av systemet. Detta kan bidra till att motverka användningen av subventionerade anställningar i brottsligt syfte.

Den brottslighet som förekommer inom subventionerade anställningar och arbetsmarknadspolitiska program beror i stor utsträckning på brister i Arbetsförmedlingens kontroller och uppföljning. Ett sanktionssystem får därför inte ersätta myndigheternas kontroll eller polisanmälningar vid

bidragsbrott. IF Metall understryker därför att möjligheten att både stänga av och polisanmäla arbetsgivare och anordnare som missbrukar systemet, behöver stärkas ytterligare.

IF Metall delar bedömningen att beloppsgränserna ska vara högre för arbetsgivare och anordnare än för privatpersoner. Det är rimligt att ställa högre krav på den som bedriver näringsverksamhet. Mot denna bakgrund förordar IF Metall att sanktionsnivån sätts högre än de 25 procent som föreslås för privatpersoner samt att det föreslagna taket för företag höjs.
(avser kap. 4.3)

Förslaget innebär ökade administrativa uppgifter för berörda myndigheter. IF Metall förutsätter att nya åtaganden finansieras fullt ut för att inte ta ytterligare förvaltningsresurser från myndigheternas kärnuppdrag.
(avser kap. 4.4)

Arbetslöshetsförsäkringen

IF Metall avstyrker förslaget om administrativa sanktionsavgifter i arbetslöshetsförsäkringen. (avser kap. 5)

De sanktioner som redan finns i form av fränkännande, uteslutning och återkrav, med tillhörande risk för polisanmälan, är i praktiken mer ingripande och mer avskräckande än en administrativ sanktionsavgift. IF Metall ser därför inget behov av ytterligare sanktionsformer.

IF Metall delar inte utredningens bedömning att en sanktionsavgift om fyra procent av prisbasbeloppet inte saknar risk att försätta någon i ekonomisk utsatthet. Tillsammans med återkrav och fränkännande från framtida ersättning kan även en relativt låg sanktionsavgift bidra till långvarig ekonomisk press.

Förslaget innebär att även oavsiktliga fel kan leda till sanktionsavgift, samtidigt som regelverket är komplext, särskilt för personer med oregelbundna inkomster. IF Metall bedömer att detta riskerar att skapa otrygghet och minska tilliten till försäkringen.

Förbundet vill också framhålla att sanktionsavgifternas maximi- och minimibelopp är indexerade, till skillnad från ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär att sanktionerna över tid kan bli högre i relation till ersättningen och därmed mer betungande för den försäkrade.

Mot denna bakgrund anser IF Metall att en lägsta nivå för sanktionsavgift inte är nödvändig och avstyrker därför förslaget. (avser kap. 5.2 – 5.4)

Förslaget innebär också en mer ingripande roll för arbetslöshetskassorna. Även om det är positivt att det finns möjlighet att sätta ned en sanktionsavgift när den inte står i rimlig proportion till felet innebär denna ordning, tillsammans med fastställda minimi- och maximibelopp, ytterligare bedömningssituationer. Detta ökar risken för varierande tillämpning mellan olika kassor.

IF Metall motsätter sig att kostnader flyttas från rättssystemet till arbetslöshetskassornas medlemsavgifter. Om ett system med administrativa

sanktioner införs måste staten fullt ut kompensera för såväl initiala investeringar som löpande ökade kostnader för administration, kontroll och rättslig prövning.

Arbetslöshetsförsäkringen är ett partsnära system som förutsätter hög tillit mellan försäkrade och arbetslöshetskassorna. IF Metall bedömer att förslag som förändrar kassornas roll och uppdrag kan påverka både detta förtroende och försäkringens legitimitet, särskilt om kassorna i ökad utsträckning förknippas med kontroll och sanktioner. Förändringar behöver övervägas i ett bredare systemperspektiv, där konsekvenser för partsmodellen, likabehandling och legitimitet vägs in. (*avser kap. 5.5 - 5.6*)

För Industrifacket Metall

Andreas Parkås
Ombudsman,
Andreas.parkas@ifmetall.se